

Graudu rekordraža un rekordeksports

INGRĪDA
MIČĀNE

Latvijas eksporta lielākajā vilcējspēkā iezīmējies kāpums, kura līkne turpina virzību augšup, tomēr dažādu apstākļu dēļ šī iepriecinošā tendence var piedzīvot nopietnas korekcijas.

Vispirms ieskats statistikā. Latvija iepriekšējā – 2018./2019. – tirdzniecības gadā eksportēja graudaugus (kviešu, miežus, rudzus, auzas, tritikāli, kukurūzu, risus, griķus) 1,97 miljonu tonnu apmērā, kas bija zemākais rādītājs pēdējo piecu gadu laikā, liecina Zemkopības ministrijas Tirdzniecības un tiešā atbalsta departamenta dati. Tomēr pērn iekultā visu laiku lielākā rekordraža 3,2 miljonu tonnu apmērā krasi mainīja situāciju. Tā kā iekūlums bija uz pusi lielāks nekā iepriekšējā gadā, bet iekšējā tirgus patēriņš nepieauga, eksporta līkne rāvās augšup, sasniedzot 2,68 miljonu tonnu apjomu. Un tas varētu būt augstākais graudu eksporta rādītājs pēdējo piecu tirdzniecības gadu laikā.

"Graudu eksports noteikti būs vilcējspēks arī šogad,

bet būtiska ir izaudzēto graudu kvalitāte, kas lielā mērā noteiks to, ar ko mums būs jākonkurē, kāds būs pieprasījums pēc mūsu graudiem un cik veiksmīgi noslēgs līgumus mūsu kooperatīvi un graudu pircēji," situāciju komentē "Swedbank" eksperts Raimonds Miltiņš.

Visvairāk – uz Āfriku

Visvairāk no Latvijā iekultās ražas tiek izvesti pārtikas un lopbarības kvieši. Saskaņā ar ZM datiem jau šā gada pirmajos četros mēnešos kviešu eksports ir sasniedzis 0,76 miljonu tonnu, un tas ir par 27,4% vairāk nekā 2019. gada attiecīgajā periodā. Eksporta pirmajā vietā ierindojas Nigērija, kam seko Turcija un Dienvidāfrika. Šogad eksports veikts uz tādiem jauniem galamērķiem kā Maroka, Lībija, Gana.

"Joprojām mūsu graudu eksporta galvenie tirgi ir Tuvo Austrumu un Āfrikas valstis. Tie ir reģioni, kuros daudz iedzīvotāju, bet vide nav labvēlīga lauksaimnieciskajai ražošanai un kviešu audzēšanai. Svarīgi, ka tie galvenokārt ir naftas un citu derīgu izrakteņu ieguves reģioni, kuriem tirgus sarukuma dēļ

LAUKAUGU PLATĪBAS, RAŽĪBAS UN PROGNOZĒJAMĀS KOPRAŽAS 2020. GADĀ

Kultūra	Platības, tūkst. ha	Ražība t/ha	Kopražas, tūkst. t.
Ziemas kvieši	381,5	5,1	1953,2
Vasaras kvieši	115,6	4,3	495,0
Rudzi	39,1	4,9	190,7
Ziemas mieži	9,1	4,5	41,2
Vasaras mieži	74,8	3,5	264,8
Auzas	97,5	3,2	314,5
Griķi	18,2	1,0	18,2
Vasaras rapsis	18,2	2,2	40,7
Ziemas rapsis	127,8	3,1	401,2

Avots: ZM pēc LAD un Laukaugu ražu prognozēšanas darba grupas datiem

strauji pasliktinās ekonomiskā situācija un samazinās valūtas rezerves. Šis apstāklis var ieviest korekcijas, uz kuriem un kādā veidā tiks eksportēti graudi," prognozē graudkopības kooperatīva LATRAPs valdes priekšsēdētājs Edgars Ruža.

Tikmēr Latvijas Bankas ekonomisti Daina Pelēce un Kristofers Pone atgādina, ka pēdējo desmit gadu griezumā graudaugu un to produktu eksporta vērtība vairāk nekā divkāršojusies. "Eksporta rādītāji svārstās atkarībā no pasaules un vietējās graudaugu ražas un cenām. Skatoties uz Latvijas graudaugu eksporta nākotnes iespējām, jāņem vērā labvēlīgās pasaules graudaugu ražas progno-

zes un iespējama graudaugu cenu kritums. Tādēļ, neraugoties uz labvēlīgu ražas prognozi, Latvijas graudaugu produktu eksporta vērtības pieauguma temps varētu sarukt – atsevišķos mēnešos iespējams arī tā kritums pret iepriekšējo gadu," prognozē bankas ekonomisti.

Kas ar cenām?

Ja graudu kopražas šosezon varētu daudz maz līdzsvaroties, tendence neattiecas uz graudu iepirkuma cenām. To svārstības biržās bijušas vienmēr, taču šogad pandēmijas dēļ lēcieni ir krasāki. Gada sākumā biržas kviešu cenas samazinājās, jo pasaules kviešu piedāvājums un

kopumā labvēlīgās ražas prognozes pārspēja importa pieprasījumu. Vēlāk sekoja cenu pieaugums, ko veicināja augsts kopējais pieprasījums, sērgas dēļ ieviestie loģistikas sarežģījumi un eksporta ierobežojumi. Iznākumā pārtikas kviešu cena ES biržā 2020. gada jūlijā sasniedza 184,3 EUR/t, un tas kopš 2020. gada sākuma ir 3,5% samazinājums.

"Neskatoties uz to, ka Starptautiskā graudu padome (IGC) šim gadam prognozē vēsturiski lielāko kviešu kopievākumu un pārejošos krājumus, kviešu cena biržās ir svārstīga, bet vidēji turas nedaudz virs pagājušā gada līmeņa un apmēram 10% virs pēdējo piecu gadu vidējā līmeņa. Cenu līmeņus uztur pesimistiskās ražu prognozes Rietumeiropā, Rumānijā, Dienvidkrievijā un Altajā. Skatoties uz priekšu, lielas bažas par graudu cenām rada neskaidrības ar Covid-19. Graudus importējošām valstīm sāk pietrūkt valūtas rezervju, lai iepirktu izdzīvošanas pamatproduktu – kviešus. Šis faktors tuvākā nākotnē var radīt neprognozējamas tirgus svārstības. Lielas bažas, ka tās varētu būt ar lejupslidošu tendenci," uzskata LATRAPs vadītājs E. Ruža.

Līdzīgās domās ir arī "Swedbank" eksperts R. Miltiņš. Viņš atgādina, ka cenu prognozi veido Eiropas un pasaules kopējās ražības prognoze, eiro kurss pret ASV dolāru, kā arī galvenie eksporta konkurenti. "Šodien varam teikt, ka Eiropas kopējā ražība ir vidēji laba, valūtas kurss stabils un eksporta konkurentu pozīcijas nav ne ar ko labākas, tāpēc cenas stabili turas pagājušā gada līmeni. ASV, Anglijas un Francijas sliktās ražības un samazinātās sējplatības šogad kompensē Krievijas Melnās jūras reģions un Austrālijas labās ražas prognozes," tā R. Miltiņš.

Tikmēr viens no lielākajiem Latvijas graudu iepircējiem AS "Dobeles dzirnavnieks", kas šosezon gatavojas iepirkt virs 350 000 tonnām graudu, norāda, ka šobrīd cenas kviešiem biržā ir augstākas.

Būs kārtējais rekords

ZM norāda, ka graudu kopražā 2020. gadā salīdzinājumā ar 2019. gadu palielināsies par 5%, sasniedzot 3,3 miljonus tonnu. Kopražas pieaugumu šogad veicinās ražību pieaugums, mazāka ietekme ir platību pieaugumam. Būtisks ražas pieaugums paredzams vasaras kviešiem par 22% un auzām par 32%.

Savukārt lielākais kopražas samazinājums šogad paredzams ziemas kviešiem, ko ietekmē veldres radīts ražības samazinājums. Pieaugušas arī rapša platības par 4%, līdz ar to tiek cerēts, ka kopražā pieaugs par 9%, plānots, ka 2020. gadā iegūs 441 900 t rapša.

Izgaršo labākos
GRUZIJAS VĪNUS

Dabas Radīts - Gruzijas Gādāts
www.gruzijasvini.lv

ALKOHOLA LIETOŠANAI IR NEGATĪVA IETEKME. ALKOHOLISKOS DZĒRIENUS IR AIZLIEGTS PĀRDOT,
IEGĀDĀTIES UN NODOT NEPILNGADĪGĀM PERSONĀM